Euroopan parlamentti
2019-2024

Kalatalousvaliokunta

2023/2027(INI)

2.10.2023

MIETINTÖLUONNOS

laittoman kalastuksen vaikutuksesta ruokaturvaan – Euroopan unionin rooli
(2023/2027(INI))

Kalatalousvaliokunta

Esittelijä: Nuno Melo

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 7

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

laittoman kalastuksen vaikutuksesta ruokaturvaan – Euroopan unionin rooli (2023/2027(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon laittomasta, ilmoittamattomasta ja sääntelemättömästä kalastuksesta annetun EU:n asetuksen sääntöjen rikkomisiin liittyvistä jäsenvaltioiden lainsäädäntökehyksistä ja valvontajärjestelmistä vuonna 2022 tehdyn komission tutkimuksen ”Study on the legislative frameworks and enforcement systems of Member States regarding obligations and sanctions to nationals for infringements to the rules arising from the IUU Regulation”,

– ottaa huomioon 26. syyskuuta 2022 annetun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 20/2022 ”EU:n toimet laittoman kalastuksen torjumiseksi – Käytössä on valvontajärjestelmiä, joita kuitenkin heikentävät jäsenvaltioiden epäyhdenmukaiset tarkastukset ja seuraamukset”, joka kattaa laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen (LIS-kalastuksen) torjumista koskevan EU:n politiikan,

– ottaa huomioon vuonna 1982 tehdyn YK:n merioikeusyleissopimuksen,

– ottaa huomioon vuonna 1995 tehdyn elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) sopimuksen kansainvälisten suojelu- ja hoitotoimenpiteiden noudattamisen edistämisestä aavalla merellä toimivien kalastusalusten osalta,

– ottaa huomioon vuonna 1995 tehdyn YK:n kalakantasopimuksen,

– ottaa huomioon vuonna 1995 annetun vastuullista kalataloutta koskevan FAO:n toimintaohjeen,

– ottaa huomioon vuonna 2001 tehdyn FAO:n kansainvälisen toimintasuunnitelman laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemiseksi, vastustamiseksi ja poistamiseksi,

– ottaa huomioon vuonna 2009 tehdyn laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemiseksi, estämiseksi ja lopettamiseksi toteutettavia satamavaltion toimenpiteitä koskevan FAO:n sopimuksen,

– ottaa huomioon vuonna 2014 annetut lippuvaltiotoimintaa koskevat FAO:n vapaaehtoiset suuntaviivat,

– ottaa huomioon joulukuussa 2021 julkaistun LIS-kalastuksen vastaisen EU:n koalition raportin ”Seafood traceability: Aligning RFMO catch documentation schemes to combat IUU fishing”,

– ottaa huomioon 21. huhtikuuta 2023 annetun markkina-alan neuvoa-antavan toimikunnan ja aavan meren ja pitkän matkan laivastojen neuvoa-antavan toimikunnan

yhteisen lausunnon tarpeesta jäsenvaltioiden väliselle yhdenmukaiselle tuontivalvonnalle, jotta voidaan estää laittomasta, ilmoittamattomasta ja sääntelemättömästä kalastuksesta (LIS-kalastus) peräisin olevien tuotteiden pääsy Euroopan unionin markkinoille,

– ottaa huomioon koko elinkaaren aikaisen jäljitettävyyden edistämisestä vuonna 2023 annetun FAO:n ohjeasiakirjan ”Advancing end-to-end traceability – Critical tracking events and key data elements along catch fisheries and aquaculture value chains”,

– ottaa huomioon vuonna 2023 annetut FAO:n tekniset suuntaviivat ”Implementation of the International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing – 1. Methodologies and indicators for the estimation of the magnitude and impact of illegal, unreported and unregulated fishing: 1.1 Principles and approaches”,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

– ottaa huomioon kalatalousvaliokunnan mietinnön (A9-0000/2023),

A. ottaa huomioon, että EU on merkittävä maailmanlaajuinen kalastusalan toimija sekä kalastuslaivastonsa vuoksi (noin 73 000 alusta) että siksi, että se on maailman suurin kalastustuotteiden tuoja (lähes 70 prosenttia EU:ssa kulutetuista kala- ja äyriäistuotteista tuodaan, mikä vastaa 34:ää prosenttia maailmankaupan kokonaisarvosta), ja sen vuoksi sillä on keskeinen rooli LIS-kalastuksen torjumisessa kaikkialla maailmassa;

B. ottaa huomioon, että EU:n kalastusala työllistää suoraan 124 000 kalastajaa ja tuottaa 6,3 miljardia euroa tuloja vuosittain;

C. ottaa huomioon, että EU oli sitoutunut saavuttamaan kestävän kehityksen tavoitteiden alatavoitteen14.4, jonka mukaan LIS-kalastus oli määrä lopettaa vuoteen 2020 mennessä;

D. ottaa huomioon, että LIS-kalastuksesta annetun asetuksen[1] 12 artiklassa kielletään LIS-kalastuksesta peräisin olevien kalastustuotteiden tuonti;

E. ottaa huomioon, että neljällä kolmannella maalla on tällä hetkellä punainen kortti ja kahdeksalla keltainen kortti; ottaa kuitenkin huomioon, että yhteen suureen kalojen ja äyriäisten tuottajaan, Kiinan kansantasavaltaan, ei ole koskaan sovellettu LIS-asetuksen mukaista menettelyä, vaikka on olemassa huomattavaa näyttöä sen merkittävästä ja kasvavasta osallistumisesta LIS-kalastukseen;

F. ottaa huomioon, että EU:lla on vahva kalastuslainsäädäntökehys, johon sisältyy toimenpiteitä, joilla parannetaan LIS-kalastuksen torjumiseen käytettäviä seuranta-, tarkastus-, valvonta- ja tarkkailuvalmiuksia;

[1] Neuvoston asetus (EY) N:o 1005/2008, annettu 29. syyskuuta 2008, laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta yhteisön järjestelmästä, asetusten (ETY) N:o 2874/93, (EY) N:o 1936/2001 ja (EY) N:o 601/2004 muuttamisesta sekä asetusten (EY) N:o 1093/94 ja (EY) N:o 1447/1999 kumoamisesta (EUVL L 286 29.10.2008, s. 1).

G. ottaa huomioon, että Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta myönnettiin tukea seuranta-, valvonta- ja täytäntöönpanotoimiin ja että tähän tarkoitukseen osoitetut määrärahat olivat yhteensä 580 miljoonaa euroa;

H. ottaa huomioon, että Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa 20/2022 todetaan, että valvontajärjestelmiä heikentävät jäsenvaltioiden epäyhdenmukaiset tarkastukset ja seuraamukset;

I. toteaa, että LIS-saalistodistusten digitalisointi CATCH-tietojärjestelmän avulla vähentää mahdollisuuksia vilpilliseen tuontiin;

J. katsoo, että laittomasta kalastuksesta peräisin olevat tuotteet vaarantavat Euroopan unionin kansalaisten ruokaturvan;

1. toteaa jälleen, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on noudatettava jatkossakin nollatoleranssiin perustuvaa toimintatapaa LIS-kalastukseen ja sovellettava tätä toimintatapaa yhtäläisesti kaikkiin maihin koosta riippumatta ja edistettävä kestävää kalastusta liikakalastuksen torjumiseksi ja ruokaturvan varmistamiseksi;

2. pyytää soveltamaan EU:n suuntaviivoja sen määrittämiseksi, miten voidaan parhaiten parantaa EU:n LIS-asetuksen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, jotka eivät noudata asetuksen vaatimuksia, ja miten voidaan parhaiten todentaa joka toinen vuosi annettavissa kertomuksissa esitettävät tiedot;

3. kannustaa jäsenvaltioita osoittamaan riittävästi valmiuksia ja resursseja tuontivalvonnan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseen;

4. korostaa, että komission on tarjottava riittävää tukea kansallisille viranomaisille, jotka vastaavat kalojen ja äyriäisten tuonnin valvonnasta, ja toteaa, että tähän tukeen voi sisältyä, mikäli mahdollista, luettelon laatiminen EU:n ulkopuolisissa maissa sovellettavista hoito- ja säilyttämistoimenpiteistä ja yksityiskohtaisten tietojen jakaminen EU:n LIS-asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä havaituista puutteista EU:n ulkopuolisten maiden osalta;

5. korostaa, että komission on yhdessä Euroopan kalastuksenvalvontaviraston kanssa ja tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa annettava kansallisille viranomaisille lisätukea sen suhteen, miten LIS-asetus voidaan parhaiten panna täytäntöön, ja että tämä tuki annetaan esimerkiksi ohjeiden, hyvien käytäntöjen vaihdon ja koulutuksen muodossa;

6. kannustaa komissiota pyrkimään edelleen tuontivalvontamenettelyjen johdonmukaiseen soveltamiseen ja täytäntöönpanoon kaikkialla EU:ssa, mukaan lukien saalistodistusten tarkastukset, riskiperusteinen lähestymistapa ja todentamiset;

7. muistuttaa komissiota tarpeesta yhdenmukaistaa tuontivalvonta kaikissa jäsenvaltioissa, jotta estetään LIS-kalastuksesta peräisin olevien tuotteiden pääsy EU:n markkinoille;

8. kannustaa komissiota työskentelemään nopeasti sen varmistamiseksi, että CATCH-tietojärjestelmä on täysin toimintakykyinen ja että jäsenvaltioiden kansalliset viranomaiset ovat perehtyneet kaikilta osin sen käyttöön kahden vuoden kuluessa tarkistetun kalastuksenvalvonta-asetuksen 4 artiklan soveltamispäivästä;

9. pyytää komissiota varmistamaan riittävät henkilöresurssit, jotta voidaan varmistaa edellä mainitun tietojärjestelmän nopeampi ja tehokkaampi käyttöönotto jäsenvaltioissa;

10. pitää myönteisenä uuden CATCH-tietojärjestelmän perustamista tarkistetulla kalastuksenvalvonta-asetuksella;

11. kannustaa sisällyttämään nopeasti kattavammat riskikriteerit ja tietojen ristiintarkastukset CATCH-tietojärjestelmän seuraaviin versioihin aavan meren ja pitkän matkan laivastojen neuvoa-antavan toimikunnan suositusten mukaisesti; katsoo, että johtoaseman varmistamiseksi komission on pidettävä huolta siitä, että CATCH-tietojärjestelmässä sovellettava riskinarviointi on vähintään yhtä perusteellinen kuin niissä jäsenvaltioissa sovellettavat riskinarvioinnit, joissa on jo käytössä sähköinen järjestelmä saalistodistusten tarkistamiseksi; katsoo, että tällä välin komission on varmistettava CATCH-tietojärjestelmän ja kansallisten tietojärjestelmien yhteentoimivuus lisäämättä kuitenkaan talouden toimijoiden taakkaa;

12. kehottaa komissiota lisäämään meri- ja kalastusasioiden pääosastossaan valtamerten hallinnoinnin ja LIS-kalastuksen parissa työskentelevän henkilöstön määrää;

13. kannustaa jäsenvaltioita varmistamaan, että tarvittavat menettelyt otetaan käyttöön valmisteltaessa CATCH-tietojärjestelmän oikeudellista hyväksymistä, ja pitämään huolta siitä, että järjestelmä on käyttövalmis mahdollisimman pian;

14. kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan valvontajärjestelmiään laittomien kalastustuotteiden tuonnin estämiseksi ja toteuttamaan tarvittavat toimet;

15. kehottaa jäsenvaltioita määräämään varoittavia seuraamuksia laittomasta kalastuksesta;

16. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita pidättymään myöntämästä etuuskohteluun perustuvaa markkinoillepääsyä maille, jotka on yhdistetty LIS-kalastuskäytäntöihin ja vakaviin työelämän normeihin kohdistuviin rikkomuksiin; katsoo, että EU:n olisi pyrittävä luomaan aidosti tasapuoliset toimintaedellytykset EU:ssa ja kolmansissa maissa tuotettujen kala- ja äyriäistuotteiden välille; katsoo, että erityisesti autonomisia tariffikiintiöitä koskevaa välinettä olisi käytettävä yksinomaan tapauksissa, joissa kalojen ja äyriäisten tarjonta EU:n markkinoille on riittämätöntä, eikä sitä saisi käyttää LIS-kalastuksesta peräisin olevien tuotteiden tuontiin tai paineen kohdistamiseen EU:ssa tuotettujen tavaroiden hintoihin;

17. kannustaa jäsenvaltioita parantamaan järjestelmällistä ja oikea-aikaista tietojenvaihtoa, myös hylätyistä lähetyksistä, jotta viranomaiset voivat soveltaa ja valvoa tehokkaammin lainsäädännön noudattamista; korostaa, että satamavaltion toimenpiteitä koskevasta FAO:n sopimuksesta voi olla apua tässä asiassa;

18. korostaa, että alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen sopimuspuolten ja yhteistyötä tekevien muiden kuin sopimuspuolten laatimat ja hyväksymät monenväliset saaliin kirjausmenettelyt, joissa edellytetään lähetystä koskevien ratkaisevien tietojen kirjaamista ja siirtämistä koko toimitusketjussa, ovat osoittautuneet tehokkaiksi välineiksi jäljitettävyyden parantamiseksi ja LIS-kalastuksen torjumisen tehostamiseksi;

19. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

EU on ainutlaatuisessa tilanteessa yhtenä tärkeimmistä maailmanlaajuisista kalastusalan toimijoista. Tämä johtuu sekä sen harjoittamasta laajasta kalastustoiminnasta valtamerillä että sen asemasta kalastustuotteiden ensisijaisena tuojana. Sen lipun alla purjehtii noin 73 000 alusta ja tuonnin määrä on vaikuttava, sillä lähes 70 prosenttia kulutetuista kaloista ja äyriäisistä on peräisin ulkomailta. EU:n vaikutusta maailmanlaajuisiin kalastuskäytäntöihin ei voida aliarvioida. Tämä määräävä asema merkitsee sitä, että EU:lla on myös huomattava vastuu alan kestävien käytäntöjen määrittelystä ja edistämisestä.

YK:n merioikeusyleissopimuksen (UNCLOS) sopimuspuolena ja useiden muiden tärkeiden kansainvälisten sopimusten allekirjoittajana EU:lla on aina ollut velvollisuus suojella merialueiden luonnonvaroja. Näissä määräyksissä korostetaan kaikkien valtioiden vastuuta varmistaa merten kestävä hoito ja tehdä yhteistyötä tämän yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Laiton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus (LIS-kalastus) on merkittävä uhka meriekosysteemeille, kalastuksesta riippuvaisten yhteisöjen sosioekonomiselle hyvinvoinnille, kalastusalan maineelle koko maailmassa ja kansainvälisille pyrkimyksille parantaa valtamerten hallinnointia.

Taloudellisten seurausten laajuus on selvää, kun otetaan huomioon alan luomien työpaikkojen valtava määrä rannikkoyhteisöissä – yli 124 000 suoraa työpaikkaa – ja sen EU:n varoihin tuomat huomattavat tulot – 6,3 miljardia euroa vuodessa. LIS-kalastuksesta peräisin olevien tuotteiden tuominen markkinoille vaarantaa tämän taloudellisen panoksen. Laittomat toimet vievät valtioilta tuloja mutta edellyttävät myös LIS-kalastuksen torjumiseen liittyvien seuranta-, tarkastus- ja valvontatoimenpiteisiin käytettävien menojen lisäämistä.

Koska EU:lla on keskeinen asema maailman kala- ja äyriäismarkkinoilla, sillä on ainutlaatuiset mahdollisuudet muokata kansainvälisiä kestäviä kalastuskäytäntöjä ja näyttää tietä muille. EU:n sitoutuminen kalastusalan kestävyyteen ei ole pelkästään taloudellinen tai ympäristöön liittyvä huolenaihe: kyse on ruokaturvasta. Koska suurin osa kala- ja äyriäistuotteista tuodaan, sen varmistaminen, että tuonti on peräisin kestävistä ja laillisista lähteistä, on elintärkeää EU:n kansalaisten terveydelle ja hyvinvoinnille.

Vaikka EU:lla on vahvat sääntelykehykset, kuten Euroopan meri- ja kalatalousrahaston 580 miljoonan euron määräraha seuranta- ja valvontatoimien tukemiseen, haasteita on edelleen. Euroopan tilintarkastustuomioistuin toi esiin vuoden 2022 kertomuksessaan jäsenvaltioiden epäyhdenmukaiset tarkastukset ja seuraamukset ja paljasti järjestelmässä puutteita, jotka on korjattava kiireellisesti.

EU:n kannalta tulevat toimet ovat monitahoisia. Esimerkiksi LIS-kalastustodistusten digitalisointi CATCH-tietojärjestelmän avulla on lupaava askel oikeaan suuntaan. Järjestelmällä pyritään vähentämään vilpillistä tuontia ja varmistamaan EU:n sääntöjen tiukempi noudattaminen.

Lisäksi on ratkaisevan tärkeää edistää tiiviimpää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa, joista monet ovat merkittäviä kalojen ja äyriäisten tuottajia. Näillä kumppanuuksilla varmistetaan, että tuontituotteet täyttävät EU:n tiukat vaatimukset ja että EU:n kanta LIS-kalastukseen

otetaan huomioon koko maailmassa.

Varsinkin EU:n korttijärjestelmä on osoittautunut hyödylliseksi, sillä neljällä kolmannella maalla on tällä hetkellä punainen kortti ja kahdeksalla maalla keltainen kortti. Kuitenkaan että yhteen suureen kalojen ja äyriäisten tuottajaan, Kiinan kansantasavaltaan, ei ole koskaan sovellettu LIS-asetuksen mukaista menettelyä, vaikka on olemassa huomattavaa näyttöä sen merkittävästä ja kasvavasta osallistumisesta LIS-kalastukseen.

Koska LIS-toimijat etsivät jatkuvasti nykyisen kehyksen porsaanreikiä, on olennaisen tärkeää, että EU noudattaa dynaamista ja ennakoivaa lähestymistapaa varmistaakseen sitoutumisensa kestävään kalastukseen ja maailman ruokaturvaan.

EU:lla on velvollisuus johtaa LIS-kalastuksen torjumista. Toimimalla näin se voi paitsi varmistaa meriekosysteemiensä tulevaisuuden ja niiden tukemat elinkeinot myös vahvistaa asemaansa kestävien ja vastuullisten kalastuskäytäntöjen edistäjänä kaikkialla maailmassa. Jotta tämä toteutuisi, on ratkaisevan tärkeää, että EU ja jäsenvaltiot jatkavat useiden toimenpiteiden täytäntöönpanoa ja erityisesti niiden edistämistä kaikkialla maailmassa:

- tehdään tunnetuksi nollatoleranssia laittomaan, ilmoittamattomaan ja sääntelemättömään kalastukseen, varmistetaan kaikkien maiden yhdenvertainen kohtelu koosta riippumatta ja edistetään kestävää kalastusta, torjutaan liikakalastusta ja taataan ruokaturva

- pannaan täytäntöön yhdenmukainen tuontivalvonta jäsenvaltioissa, jotta estetään LIS-kalastuksesta peräisin olevien tuotteiden pääsy EU:n markkinoille

- kannustetaan komissiota varmistamaan, että CATCH-tietojärjestelmä on täysin toimintakykyinen ja että jäsenvaltioiden kansalliset viranomaiset ovat perehtyneet perusteellisesti sen käyttöön kahden vuoden kuluessa tarkistetun kalastuksenvalvonta-asetuksen täytäntöönpanosta

- varmistetaan riittävät henkilöresurssit, jotta voidaan edistää CATCH-tietojärjestelmän nopeampaa ja tehokkaampaa täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa

- lisätään meri- ja kalastusasioiden pääosaston henkilöstön määrää valtamerten hallinnoinnin ja LIS-kalastuksen alalla

- vahvistetaan valvontajärjestelmiä ja tarvittavia toimenpiteitä, joita jäsenvaltiot toteuttavat estääkseen laittomasta kalastuksesta peräisin olevien tuotteiden tuonnin

- kehotetaan jäsenvaltioita määräämään varoittavia seuraamuksia laittomasta kalastuksesta

- kehotetaan komissiota ja jäsenvaltioita pidättymään myöntämästä etuuskohteluun perustuvaa markkinoillepääsyä maille, jotka on yhdistetty LIS-kalastukseen ja vakaviin työelämän normeihin kohdistuviin rikkomuksiin

- kannustetaan jäsenvaltioita parantamaan järjestelmällistä ja oikea-aikaista tietojenvaihtoa, myös hylätyistä lähetyksistä, jotta viranomaiset voivat valvoa tehokkaammin lainsäädännön noudattamista; korostetaan, että satamavaltion toimenpiteitä koskevasta sopimuksesta voi olla apua tässä asiassa

- korostetaan, että alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen laatimat ja hyväksymät saliin kirjausmenettelyt, joissa edellytetään ratkaisevien lähetystietojen kirjaamista ja siirtämistä koko toimitusketjussa, ovat osoittautuneet hyviksi välineiksi jäljitettävyyden parantamiseksi ja LIS-kalastuksen torjumisen helpottamiseksi.